

Na temelju članka 9. stavak (3), članka 10. stavak (5), članka 12. stavak (3), članka 41. stavak (4) i članka 60. stavak (5), Zakona o zaštiti zdravlja bilja ("Službeni glasnik BiH", broj 23/03), Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine, na prijedlog Uprave Bosne i Hercegovine za zaštitu zdravlja bilja, donosi

PRAVILNIK

O MJERAMA ZA SPRJEČAVANJE UNOŠENJA, ŠIRENJA I KONTROLE KRUMPIROVE CISTOLIKE NEMATODE (*GLOBODERA ROSTOCHIENSIS* WOLL.) I (*GLOBODERA PALLIDA* STONE) U BOSNI I HERCEGOVINI

članak 1. (Predmet)

Ovim Pravilnikom se propisuju mjere koje se provode na teritoriju Bosne i Hercegovine s ciljem sprječavanja unošenja krumpirovih cistolikih nematoda *Globodera rostochiensis* Woll. i *Globodera pallida* Stone i sprječavanja širenja ukoliko se utvrdi njihovo prisustvo.

članak 2. (Definicije)

Izrazi uporabljeni u Zakonu o zaštiti zdravlja bilja ("Službeni glasnik BiH", broj 23/03), (u daljnjem tekstu: Zakon) uporabljavaju se i u ovom Pravilniku, a specifični izrazi uporabljeni u ovom Pravilniku imaju sljedeće značenje:

- a) **mjesto proizvodnje** znači polje ili više polja ili jedinica zaštićene proizvodnje usjeva koji funkcioniraju kao jedinstvena proizvodna ili poljoprivredna jedinica;
- b) **godina rasta** znači razdoblje od dvanaest mjeseci koji počinje kada klimatski uvjeti u izvjesnim oblastima dozvoljavaju početak proizvodnje krumpira;
- c) **sezona proizvodnje** se odnosi na razdoblje od sadnje biljaka ili gomolja do njihovog skladištenja;
- d) **fitosanitarne službe** su nadležni organi u entitetima i Brčko Distriktu Bosne i Hercegovine;
- e) **ovlašteni laboratorij** je laboratorij koji je osposobljen za testiranje ovog štetnog organizma i koji je dobio ovlaštenje sukladno Zakonu;
- f) **stručna ovlaštena osoba** je osoba koja obavlja poslove po ovlaštenju iz Zakona.

članak 3. (Mjesto proizvodnje)

Uprava Bosne i Hercegovine za zaštitu zdravlja bilja (u daljnjem tekstu: Uprava) osigurava da se sjemenski krumpir namijenjen za tržište može proizvoditi samo na parcelama za koje je zvaničnim istraživanjem utvrđeno da nisu zaražene cistolikim nematodama i da se parcele nalaze unutar nezaraženog područja.

članak 4.
(Biljke domaćini)

(1) Glavna biljka domaćin na koju se odnosi ovaj Pravilnik je krumpir (*Solanum tuberosum*).

(2) Pravilnik se odnosi i na rajčicu (*Lycopersicon lycopersicum* (L.) Karsten ex Farw.), plavi patlidžan (*Solanum melongena* L.) i druge biljke domaćine iz obitelji *Solanaceae*, uključujući i korove.

članak 5.
(Provođenje kontrole)

(1) Uprava, u suradnji sa nadležnim organima entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, propisuje godišnji program sustavne kontrole za potvrđivanje odsustva ili prisustva štetnog organizama na temelju jasnih znanstvenih i statističkih principa i biologije štetnog organizma.

(2) Godišnjim programom sustavne kontrole bit će određeno financiranje, na razini entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, kao i državnoj razini.

članak 6.
(Kontrola usjeva)

Ako vlasnik bilja, biljnih proizvoda i drugih reguliranih objekata ili bilo koja druga osoba uoči simptome zaraze ili posumnja na pojavu krumpirovih cistolikih nematoda, obvezna je o tome odmah izvijestiti nadležnog fitosanitarnog inspektora.

članak 7.
(Utvrđivanje zaraze)

(1) Fitosanitarni inspektor u slučaju sumnje na zarazu cistolikim nematodama krumpira uzima uzorke biljaka i tla i šalje ih na ispitivanje i analizu u ovlaštenu laboratorij koji primjenjuje metode testiranja koje propisuje EPPO (Europska i mediteranska organizacija za zaštitu bilja) te drugim međunarodnim priznatim metodama.

(2) Do dobivanja konačnih rezultata laboratorijskog testiranja iz stavka (1) ovog članka fitosanitarni inspektor rješenjem naređuje slijedeće mjere:

a) zabranjuje prijevoz/prijenos i promet biljaka i gomolja svih proizvoda, količina ili pošiljki odakle su uzeti uzorci. U slučaju uvozne pošiljke primjenjivat će se odredbe Pravilnika o mjerama za sprječavanje unošenja, širenja i suzbijanja štetnih organizama na bilju, biljnim proizvodima i reguliranim objektima;

b) određuje druge mjere koje je propisala Uprava u cilju utvrđivanja podrijetla sumnjive pojave;

c) određuje odgovarajuće dodatne preventivne mjere koje je propisala Uprava na temelju razine procijenjenog rizika da bi spriječila širenje štetnog organizma. Ove mjere se posebice primjenjuju kod proizvodnje glavnih biljaka domaćina i prijevoza količina sjemenskog krumpira

proizvedenog na mjestu proizvodnje odakle su uzeti uzorci iz točke a) ovog stavka.

(3) Uprava će propisati odgovarajuće preventivne mjere u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog Pravilnika.

članak 8.

(Postupak u slučaju zaraze)

(1) Kad se laboratorijskom analizom uzoraka tla ili bilja utvrdi zaraza krumpirovim cistolikim nematodama, fitosanitarni inspektor će parcelu s koje uzorak potječe označiti kao zaraženu i odrediti jednu ili više mjera iz članka 9. ovog Pravilnika

(2) Parcela se smatra zaraženom ako je najmanje na jednoj biljci s te parcele analizom utvrđena prisutnost krumpirovih cistolikih nematoda.

članak 9.

(Mjere u slučaju zaraze)

(1) Na zaraženim parcelama fitosanitarni inspektor će:

- a) zabraniti uzgoj krumpira;
- b) zabraniti uzgoj svih biljaka namijenjenih presađivanju, kao i njihovo spremanje na tim parcelama.

(2) Izuzeto od točke a) stavak 1. ovog članka, fitosanitarni inspektor će dopustiti uzgoj merkantilnog krumpira i to pod uvjetom:

- a) da su sorte koje se sade otporne na one patotipove krumpirovih cistolikih nematoda koji su utvrđeni na zaraženim parcelama, ili;
- b) da se gomolji iskopaju prije sazrijevanja cisti nematoda, ili;
- c) da je tlo prije sadnje bilo dezinficirano na odgovarajući način.

(3) Fitosanitarni inspektor može narediti i druge mjere, kad je to neophodno za suzbijanje i sprječavanje širenja krumpirovih cistolikih nematoda.

članak 10.

(Uvjeti za uzgoj)

(1) U područjima koja su zaražena cistolikim krumpirovim nematodama:

- a) dozvoljeno je uzgajanje sorti krumpira koje su otporne na vrste cistolikih krumpirovih nematoda, a koje su ustanovljene na zaraženom prostoru;
- b) fitosanitarni inspektor rješenjem može dozvoliti uzgoj krumpira, osim sjemenskog krumpira, kada je sigurno da će se takav krumpir izvaditi prije nego što ciste cistolikih krumpirovih nematoda sazriju;

c) fitosanitarni inspektor rješenjem može dozvoliti uzgoj krumpira, izuzev sjemenskog krumpira, ukoliko je zemlja dezinficirana odgovarajućim sredstvima;

d) uzgajanje materijala za presađivanje je dozvoljeno, pod uvjetom, da se isti uzgaja samo na supstratu u kontejnerima;

e) uzgajanje biljaka domaćih sorti za proizvodnju povrća namijenjenog za potrošnju je dozvoljeno, pod uvjetom, da se uzgajaju jednom tijekom četvorogodišnje rotacije usjeva.

(2) Mjere propisane u stavku (1) ovog članka, toč. a), d) i e) provodi fitosanitarni inspektor.

(3) Uprava, u suradnji sa fitosanitarnim službama entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, odgovorna je za utvrđivanje područja zaraženih krumpirovim cistolikim nematodama. Također, odgovorni su za utvrđivanje i onih polja koja se moraju redovito pregledati i kontrolirati i sa kojih se uzimaju uzorci tla i korijenja za testiranje u cilju procjene broja čisti krumpira koji su prisutni u tlu.

članak 11.

(Postupak u nezaraženim područjima)

U cilju sprječavanja širenja krumpirovih cistolikih nematoda na područja koja nisu zaražena, krumpir uzgajan na zaraženim područjima može se staviti na tržište izvan ovih područja, samo ukoliko je potpuno očišćen od zemlje čišćenjem ili pranjem. Ovaj postupak se mora obaviti unutar zaraženog područja, pod nadzorom fitosanitarnog inspektora.

članak 12.

(Zaraženi sjemenski krumpir)

(1) Sjemenski krumpir ne smije se staviti na tržište kao sjemenski, ukoliko se utvrdi da je zaražen ili ukoliko postoji sumnja da je zaražen krumpirovim cistolikim nematodama.

(2) Sukladno članku 10. ovog Pravilnika, fitosanitarni inspektor može rješenjem dozvoliti da se zaraženi sjemenski krumpir stavi na tržište samo kao merkantilni krumpir.

članak 13.

(Opoziv mjera)

(1) Mjere koje se poduzimaju u cilju kontrole krumpirovih cistolikih nematoda ili sprječavanja njihovog širenja, mogu se opozvati samo ukoliko se utvrdi da cistolike nematode više ne postoje.

(2) Uprava će u okviru odgovarajućih preventivnih mjera propisati u kom vremenskom periodu će se vršiti kontrola zaraženog područja, laboratorijske i druge analize.

članak 14.

(Držanje krumpirovih cistolikih nematoda)

Niti jedna osoba ne smije držati čiste krumpirovih cistolikih nematoda.

članak 15.
(Iznimke)

Uprava može odobriti iznimke od vršenja mjera navedenih u čl. 6., 7., 8., 9., 10. i 12. samo za znanstvene svrhe, za svrhe testiranja i za poslove na selekciji sorti, ukoliko odgovarajuće kontrole garantiraju da ne postoji rizik od širenja krumpirovih cistolikih nematoda.

članak 16.
(Lista otpornih sorti krumpira)

- (1) Uprava jednom godišnje objavljuje listu sorti krumpira otpornih na krumpirove cistolike nematode.
- (2) Objavljena lista sadrži vrste krumpirovih cistolikih nematoda na koje je pojedina sorta otporna.
- (3) Sorta krumpira se smatra otpornom na posebne vrste krumpirovih cistolikih nematoda ukoliko se, kada se sorta uzgoji, ne pojavi prirodna i godišnja veća brojnost te vrste u populaciji.
- (4) U slučaju sorte za koju podaci o otpornosti na vrste krumpirovih cistolikih nematoda ne postoje u Bosni i Hercegovini, potrebite informacije se mogu dobiti od država članica EU koje su kao prve navele takvu sortu u Zajedničkom katalogu Europske unije.

članak 17.
(Prijelazne odredbe)

Do uspostave fitosanitarnog inspektora posao fitosanitarnog inspektora u Republici Srpskoj obavljaju republički poljoprivredni inspektori, a u Federaciji Bosne i Hercegovine posao fitosanitarnog inspektora obavljaju poljoprivredni inspektori. U Brčko Distriktu Bosne i Hercegovine nadležna je fitosanitarna inspekcija.

članak 18.
(Završne odredbe)

Ovaj Pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH", a primjenjuje se od 01.01.2010. godine.

Broj 07-01-02-7837-1/09
22. rujna 2009. godine
Sarajevo

Ministar
Mladen Zirojević, v. r.